

mam dicendum, qdum fructio dicitur tota merces, sumitur prout beatificam visionem includit, & non solum pro actu seu delectatione voluntatis, sed et nunc sumpta est. Ad secundam, qd clara illa intuitio diuina essentia, est substantia altera essentiae praemium, atque felicitas beatorum: non tamen ut famatur cum exclusione delectationis fructuare eam sequentis, sicut nec alia opinio potest falaciari, qd in actu voluntatis, constitutis felicitatis cum exclusione delectationis. Ideo sicut alij dicunt, qd in actu voluntatis beatitudine constitutis, si qd ipsa delectio delectatione perficit & ornatur, sic dico quod in visione praeterea constitutis felicitatis, secundum quod visio illa tam delectationem, quam delectationem leuentes virtuiter continet, atque causat exercitum, & inflexibiliter habet annexas, non velut extraneas additiones, sed tanquam proprias decorationes, formativas & complecitives. Cognitio quippe sine delectatione informis, nec sine delectione quietat. beatitudo autem mentis creatae, non potest esse omnimodo simplex, quemadmodum increate felicitas mentis, propter quod dixit Boethius, quod felicitas est status omnium bonorum aggregratio perfectus. Cū itaq; dicitur qd visio ordinatur ad amorem dico qd non ordinatur ad amorem, tanquam ad aliquod alienum extraneum, sed tanquam ad proprium complementum, & actum concomitantem in se virtuiter comprehendens, atque ex se causat exercitum produdentem, & hoc non impedit, quia visione sit sita felicitas. Tamē de hac re suo, a priori, loco exquisitiore, Deo praestante, erit discusio. ¶ Ad tertiam patet ex verbis Antifidorenis responso secundum vnam positionem, & ex verbis Alberti secundum alium modum. ¶ Ad quartam, qd non quilibet delectatio annexa actu virtuoſo sufficit ad rationem fruitionis; sed illa, qua formaliter, immediate, & directe quietatur mens & quieticit in summo bono, quod non est omnium virtutum, sed theologiarum obiectum.

Boethius.

¶ Idem dicendum ad quintam. ¶ Ad sextam, qd visio seu cognitio, prout in ea constitutis beatitudine, videlicet prout modo prefato delectationem, & delectationem includit, tanquam germina quedam ex se proficiens, concomitantia, & sequitur ornatissima, est optima, nobilissima, & sufficiensissima actio animae, Sic & donum sapientiae salutaris, quia nunquam informis est, seu mystica theologia, in qua constitutis felicitatis huius vitæ, charitatem suo modo includit.

QUAESTIO IIII.

Arguit
contra ve-
ritatem.

Quarto queritur, *An solo increato bono sit obiectum frumentum?* Quam questionem sic fortificat Scotus. Verum obiectum per se, & formale, fructus sit ultimum finis. ¶ Videretur quod non. Primo, quia natura non tendit in impossibile, sed Deus in infinitum excellenter est omni creato, & creatura distat ab ipso infinite, ergo non potest ipsum attinere. Nam & infinitum secundum philosphum transfrui non potest. ¶ Secundo, capacitas mentis creatae est finita, sicut & eius conscientia ergo bono finito potest repleri & contentari. ¶ Tertio, inter rescepit & suscepit oportet esse proportionem, quia suscepit secundum philosophum non est ad quaque contingens, sed inter finitum & infinitum nulla est proportio. Mens ergo creata finita, infiniti boni non videtur suscipienda. De ista materia iam dicta sunt multa, que non sunt inserenda.

¶ Itaq; Scotus ad istud responderet: **Secundum Auctorem, aliquid finitum potest esse obiectum ordinatus fruitionis.** Dixit enim vnam intelligentiam ab alia esse productam, & animas nostras ab intelligentia infinita, quam sphere actiorum, & passionum dicit praeferre. sicut affirmat intelligentiam producentem esse obiectum fruitionis intelligentiae ac immaterialiter producta. Hanc autem opinionem erroneam Scotus & alij doctores catholici concorditer, atque idonee reprobant: tum quia in se fallitur, est, afferendo vnam intelligentiam esse productam & creatam ab alia, cum omnes simili sint immediatè a Deo omnipotente ac adorante creati: tum quia & dato qd vna illarum est producta ab aliis, de fidelibus tamen & iucundis ei est cognoscere primam causam eo modo, quo eam potest cognoscere, quam quacunq; que creat, quia a dignitate & eminentia primi principii deficit infinite. Intellectus quoque in cognoscendo non sicut, nisi ad primam noctitiam causam deveniat, cum scire fit rem per causam cognoscere. Rursum, sicut omni finito intellectus potest aliquid maius excogitare, sic & voluntas aliquid maius appetere. Ideo in tali finito non conquefecit.

¶ De hoc Gulielmus Parrhisienus prima parte vo- lumiini sui de vniuerso, diffinuitus scribit,

Gulielm.

Præterea circa hac afferit Scotus, quod ordinatus fruitionis solus Deus seu ultimus finis obiectum sit, obiectum vero fruitionis incommuni sit bonum verum, & bonum offensum a ratione errante, quod non est verum bonum, sed bonum, sed bonum praefixum: potest enim voluntas praefixare sibi quocunque bonum tanquam finem. ideo bonum commune ad bonum verum & ad bonum praefixum & ad bonum praefixum, est obiectum fruitionis in communi. Ratio quoque Autem non concludit: quia & dato qd vna intelligentia produceretur ad alia, non tamē quietaretur in illa. Visus enim non quietatur in ea quod producitur in visibili. Hęc Scotus.

¶ Cuius intentio est, qd ultimum finis sit formale & per se obiectum ordinatus fruitionis: fructus vero inordinatus obiectum sit id, in quo fructus sibi constitutis errore ultimum finem, inhaerendo illi magis. qd Deo porro obiectum fruitionis communiter sumptus sit bonum praetacto modo generaliter sumptus.

¶ Insuper ad questionem hanc Thomas respondeat: Fru aliquo tricipiter dicitur. Aut sicut obiectum, & sic folo Deo frumentum est: quia ad bonitatem Dei ordinatur tota bonitas vniuersi, sicut bonitatis totius exercitus ad bonum principis, vt dicitur vndeclimo metaphysica. Alio modo sicut habitat eliciente actum fruitionis, sicut beatitudine creata, & charitate frumentum est. Tertio vt instrumento, & sic frumentum potentia, cuius actus est fructus. Itaque folo Deo qui effectus facit beatum, obiectalter est frumentum. Hęc Thomas.

¶ Qui & in Summa sic ait: Ad rationem fructus pertinet duo, videlicet qd sit ultimum, & qd appetitum quadrupliciter, seu delectatione quieter. Dicitur autem aliquid ultimum duplicitate, talius simpliciter, & secundum quid. Simpliciter, quod ad aliud non referatur. Secundum quid, quod est ultimum alii quorum. Quod ergo simpliciter est ultimum, in quo quis delectatur tanquam in ultimo fine, hoc proprie dicitur tricipiter, & eo quis dicit proprius fructus. Porro quod in seculo non est delectabile, sed tantum appetitur in origine ad aliud, sicut porro amara ad la-

Diony-
fius carth-
tianus.

Thomas.

Augusti.

Ultimum.
dupliciter
dicitur.